

L'astronomia a l'Alt Urgell

Gustavo Ernesto
García Pérez,
membre de
l'Agrupació
Astronòmica de
l'Alt Urgell

Sobre l'AASU com a associació

L'AASU és una associació d'aficionats a l'astronomia, simplement. Va ser fundada el 2004 amb l'objectiu de servir de centre de reunió de tots els aficionats de la Seu i rodalies, i també de convertir-se en suport per a totes les persones que desitgessin introduir-se en el món de l'astronomia d'aficionats o que simplement desitgessin tenir contacte amb altres persones amb les quals poder compartir els mateixos coneixements i inquietuds.

L'observació astronòmica es duu a terme preferentment de nit i en llocs allunyats de la llum dels nuclis de població. Aquesta circumstància inhiheix moltes persones de la pràctica observacional, atès que genera un cert refús haver d'aventurar-se en la foscor nocturna sense cap més companyia que un mateix. L'AASU posa remei a aquesta situació, ja que les sortides d'observació es poden fer ara en companyia d'altres persones que comparteixen els mateixos interessos, cosa que fa més agradable les nits d'estiu i més suportables les d'hivern.

A l'AASU hi té cabuda tothom que desitgi ser-hi; no calen coneixements previs, només sentir fascinació o simple curiositat pel cel, o ganes d'aprendre una mica més de tot això. Des de la fundació, sempre hem mantingut un esperit didàctic i divulgatiu, i quan els mitjans, la disposició personal i les circumstàncies ho permeten ens obrim al públic amb xerrades, observacions astronòmiques o col·laborant amb altres entitats afins.

Una mica d'història

Un any després de la nostra fundació vam tenir tres grans oportunitats per presentar-nos públicament: d'una banda,

les condicions excel·lents per a l'observació de la pluja d'estels dels Perseids; de l'altra, l'eclipsi anular de Sol, el 2005, i finalment, el nostre estand a la Fira de Sant Ermengol. Si la primera va ser un èxit d'afluència de públic –i també de meteors observats–, la segona també ho va ser pel que fa a la nostra capacitat organitzativa.

L'eclipse anular de Sol d'havia de produir en una estreta franja de poc més de 400 km, que s'estenia des de la Comunitat Valenciana fins a Galícia, amb la qual cosa, des de la nostra latitud geogràfica no es veuria l'anular sinó parcial, un més que suggeridor 85% del disc solar ocultat per la Lluna, però era l'única oportunitat en molts anys futurs de mostrar i donar a conèixer un eclipse de Sol de tal magnitud i condicions ambientals. Aprofitant aquesta ocasió, el desplegament de mitjans propis va ser espectacular i la col·laboració prestada per l'ajuntament de la Seu, imprescindible. Pels oculars dels nostres telescopis, binoculars i projectors solars degudament adaptats hi van passar moltes persones i un extraordinari nombre d'escolars, als centres dels quals havíem enviat prèviament una invitació per contemplar aquest significatiu fenomen natural.

No creiem que és una exageració afirmar que des de llavors hi ha hagut un abans i un després pel que fa a l'interès despertat pel coneixement astronòmic –almenys en l'àmbit escolar– i estem segurs que moltes persones guarden encara un cert record d'haver contemplat una cosa a la qual no haurien prestat la més mínima atenció sense la nostra ajuda.

Les oportunitats i les circumstàncies semblava que eren rodones. El 2006 vam oferir la nostra col·laboració al Centre de Recursos Pedagògics de l'Alt Urgell i al Consell Comarcal per dur a terme l'exposició conjunta Meteorologia-Astronomia titulada *Mirant el cel*. Si bé la nostra intenció divulgativa figurava fins aleshores com a lletra impresa en els nostres estatuts, *Mirant el cel* la va fer efectiva, possible i palesa a partir de llavors.

Els anys següents van ser també interessants en aquests aspectes, però sense cap mena de dubte el gran esdeveniment va arribar de la mà de l'Any internacional de l'astronomia, el 2009 (AIA-IYA 2009), que commemorava el 400 aniversari des que Galileu va observar per primera vegada el firmament amb el seu petit telescopi i els descobriments del qual van suposar

Escolars fent temps per entrar al planetari, cedit temporalment per La Caixa amb motiu de l'exposició *Mirant el cel*, el 2006, al centre cívic El Passeig.

una de les més grans evolucions científiques i socials de la història de la humanitat.

L'AIA-IYA2009 s'havia de desenvolupar en tots els àmbits: internacional, nacional, regional i local, i representava "una oportunitat única per transmetre als ciutadans l'emoció del descobriment, el plaer de compartir el coneixement bàsic de l'univers, el valor del nostre lloc en ell i la importància de la cultura científica. L'AIA-IYA 2009 havia de ser, per sobre de tot, una activitat per als ciutadans del planeta Terra." Amb aquestes paraules ens vam embarcar en el que seria el més intens, extens i ambiciós dels nostres programes. També el més esgotador. La preparació ens hi va mantenir dedicats pràcticament i exclusiva des del març del 2008, gairebé un any de feina en què vam haver d'elaborar tota una sèrie d'actuacions coherents, significatives i suficientment atractives per aconseguir captar l'atenció del públic general i fer efectives degudament aquelles premisses.

Vam aconseguir fer més del que una petita associació astronòmica com la nostra s'hagués pogut plantejar: des de la modificació de les arrels de la nostra pròpia infraestructura fins al contracte d'un domini i allotjament a Internet per a una pàgina especial dedicada a l'AIA-IYA2009, permanentment actualitzada amb tot el nostre programa i amb les notícies, imatges i entrevistes de què formàvem part, així com una extensa llista de material didàctic i divulgatiu addicional que es va posar a disposició de totes les persones interessades.

Finalment vam poder dur a terme tots els aspectes del projecte la realització dels quals depenia únicament i exclusivament de nosaltres i de la fantàstica col·laboració que ens va oferir l'ajuntament de la Seu d'Urgell, que ens va facilitar tots els mitjans per poder dur-les a terme, com ara el cablejat elèctric en descampats, localitzacions, locals, impressió i col·locació de cartells i, fins i tot, l'apagada de tot l'enllumenat públic d'un important carrer de la ciutat.

Van ser en total trenta activitats repartides en nou mesos d'entrega personal amb una participació mitjana de quaranta persones per activitat, que encara que pugui semblar poc, no n'és tant si tenim en compte que gairebé totes aquestes activitats eren nocturnes i que

La nostra pàgina web dedicada a l'Any internacional de l'astronomia 2009, amb tot tipus d'informació.

en algunes va fer força fred. Pels nostres telescopis van observar 960 persones, i vam aportar d'aquesta manera un granet de sorra a una de les directives de l'organització de l'AIA-IYA 2009, que consistia a aconseguir que el màxim nombre de persones contemplant l'univers a través d'un telescopi tal com havia fet Galileu 400 anys abans.

Fins ara, amb tot el que hem realitzat al llarg dels sis anys de vida de la nostra associació, només podem manifestar la nostra satisfacció i aquella mica d'orgull pres amb mesura que tant s'agraeix de sentir en algunes ocasions.

El sentit de l'AASU com a associació astronòmica

Som una associació d'aficionats, i d'aficions n'hi ha tantes com gustos; el nostre és l'observació del cel, el seu coneixement i el seu estudi, l'astronomia.

Per més aliens que en general semblen respecte de l'observació celest, roman encara en cadascun de nosaltres un petit estigma que ens vincula al cosmos. Tothom es deu haver plantejat alguna vegada –encara que hagi estat circumstancialment– el motiu de la nostra existència, i amb això, el de la mateixa vida. Tothom deu haver-se preguntat alguna vegada les dimensions de l'espai i del temps. Des de quan hi és i fins on abasta tot això que coneixem aparentment tan proper i que intuïm alhora de magnituds infinites?

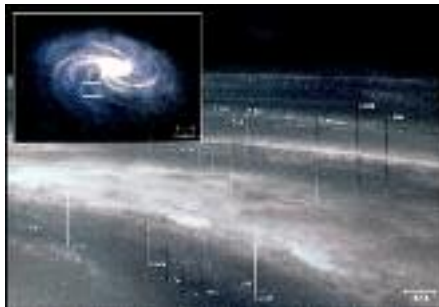
Segons la ciència, l'origen de tot va tenir lloc fa uns 15.000 milions d'anys, després d'aquell descomunal esdeveniment conegut amb el nom de Big Bang, la gran explosió. Tota la matèria de l'univers estava concentrada en una partícula més petita que un àtom, sotmesa a pressions i temperatures quasi infinites. Per alguna raó encara desconeguda, aquella partícula no va poder mantenir l'equilibri, va explotar i es va expandir en totes direccions. Va ser en aquell precís moment en què van néixer el temps i l'espai. Qualsevol altre succés que puguem conèixer –per més remot que sigui– l'hem d'emplaçar sempre en unes coordenades espaciotemporals, però no van aparèixer fins al moment del Big Bang. Suposadament no hi havia res abans ni cap lloc on emplaçar-hi res que no fos aquella partícula primera sorgida, d'on?

El Big Bang va omplir de sobte tot l'univers amb una mena de plasma a milions de graus en el qual la matèria i l'energia formaven la mateixa cosa i la llum no existia. En aquell plasma les partícules i antipartícules subatòmiques es combinaven per formar els àtoms de l'element més bàsic i abundant, l'hidrogen. A mesura que la temperatura disminuïa, l'energia es va dissociar de la matèria i la llum va començar a viatjar pel vast univers recentment creat.

Dels àtoms d'hidrogen s'han format la resta d'elements que coneixem avui en dia, en un procés dut a terme gràcies a les estrelles, veritables fàbriques en què, a causa de processos de fusió atòmics, l'hidrogen es transforma en heli i l'heli,

en elements més pesants, com ara el calç dels nostres ossos, el nitrogen de la nostra atmosfera o el ferro de la nostra sang. Som en realitat un subproducte fabricat a les estrelles i tot el que ens envolta no existiria si no fos per elles. Som part del cosmos i som, a més, la matèria feta consciència, la vial per la qual el cosmos es pot conèixer a si mateix.

Així doncs, la nostra vinculació amb el cosmos és molt més profunda del que podria fer pensar una primera visió superficial del cel nocturn. Però l'ésser humà també ha estat vinculat a l'univers per qüestions pràctiques i no tan sols per la recerca dels nostres orígens més bàsics. L'ésser humà ha necessitat observar, estudiar i comprendre el cel per a la seva supervivència i desenvolupament. Era necessari establir mesures de temps, conèixer els moments oportuns per a la sembra i la recol·lecció, preparar-se per al fred de l'hivern o saber orientar-se al mar a bord d'un vaixell observant les estrelles i les constel·lacions. Som, en definitiva, descendents d'astrònoms, i encara que ara no ens sigui necessari contemplar el firmament per saber a quina part del dia o de l'any estem, el cel segueix guardant aquell misteriós secret del com i el perquè de la nostra existència. Ben bé val la pena prestar-li l'atenció deguda.

El nostre lloc a galàxia de la Via Làctia, sols una de les més de les cent mil milions de galàxies que formen el nostre univers conegut.

El problema de la contaminació lumínica

A més dels aspectes científics presentats succintament i molt vagament en l'apartat anterior, hi ha un fet del qual hem de prendre consciència –i redescobrir-lo si cal–, ja que es perd a poc a poc generació rere generació: el cel nocturn és patrimoni de tota la humanitat.

Crec que sobra dir que gairebé tothom sent una certa incomoditat quan observa la contaminació dels nostres mars i oceans i la tala indiscriminada d'arbres en les grans àrees forestals

Negarem l'oportunitat i el dret d'observar el cel i els estels a les generacions futures?

del planeta. Sentim una inevitable sensació de culpabilitat quan veiem imatges de gegantins abocadors als afores de les ciutats, autèntiques muntanyes de deixalles que guanyen terreny als espais naturals. Tanmateix, no sembla que causa la mateixa alarma social la contemplació d'un cel grisós que envolta amenaçadorament una gran ciutat, i molts ho interpreten amb un cert orgull, atès que connota el gran nivell de desenvolupament la vertiginosa activitat industrial que assegura llocs de feina i un futur prometedor. Com n'estem, d'equivocats, en sentir-nos complaents davant l'empobriment del mateix aire que respirem!

La contaminació atmosfèrica és un gravíssim i difícil problema que hem d'afrontar el més aviat possible i que té molt a veure amb el que s'ha anomenat el *canvi climàtic*, i que tantes controvèrsies està provocant, ja que esdevé gairebé impossible que sigui entès de la mateixa manera i amb la mateixa preocupació des dels organismes polítics, científics i els grans monopolis industrials, i, fins i tot, des de la mateixa societat. Entre mentides hipòcrites i interessos de mercat ens estem ofegant tots a poc a poc. Una mort lenta de l'únic planeta que podem habitar i en el qual ja hem començat a patir aquesta agonia malgrat tota la nostra intel·ligència desenvolupada al llarg de milions d'anys que sembla totalment ineficaxa per reconèixer-ho. Paradoxal.

Però mentre dura aquesta agonia –a la qual espero i confio que sapiguem posar-hi una solució ràpida– potser encara tindrem temps de descobrir aquella veritat absoluta tancada sota milers de claus en un calaix recòndit amagat en algun lloc perdut de l'univers. Però per descobrir-lo necessitem una finestra al cel. Aquí és on entra en escena el problema de la contaminació lumínica.

Segons una bona definició presa de la pàgina web de l'associació Cel Fosc (www.celfosc.org), la contaminació lumínica és "l'emissió de flux lluminós de fonts artificials nocturnes en intensitats, direccions, horaris o rangs espectrals innecessaris per a la realització de les activitats previstes en la zona en què s'han instal·lat els llums".

L'ornamentació lluminosa dels carrers, amb fanals de dissenys innovadors –fins i tot artístics–, la il·luminació de les façanes dels edificis més emblemàtics i fins i tot els llums direccionals que surten del terra marcant un camí per als vianants

Exemple de l'escalfament global al planeta Venus. És aquest el destí de la Terra?

són realment bonics i creen un ambient únic i diferent del qual només és possible gaudir durant la nit. Però les conseqüències de tanta i tan radiant vestimenta són més greus del que sembla i desapercebudes per la majoria de nosaltres, ensenyats i acostumats –gairebé ensinistrats– a un consum desmesurat de qual-sevol recurs posat al nostre abast com si tots portessin l'etiqueta d'inesgotables. N'enumerem, sense donar xifres ni detalls, tres dels seus aspectes:

- La contaminació lumínica és una agressió directa a l'ecosistema nocturn en què moltes plantes i animals basen llurs conductes de supervivència i reproducció.
- Suposa un malbaratament desmesurat i difícilment sostenible dels recursos energètics que ens ofereix la natura, a la qual empobreix i debilita, a més d'originar una despesa pública que contribueix en gran mesura al deute públic i que reverteix directament en l'economia dels contribuents.
- També suposa la pèrdua del cel estrellat, declarat per la Unesco patrimoni de les generacions futures i que és l'origen de la nostra civilització (mites, cosmogonia, ciència, filosofia...).

Des d'un enfocament una mica més agressiu però no mancat de raó i motius es podria concloure que la nostra supèrbia i/o estupidesa –cada institució, organisme o persona que es prengui sense dubtar-hi la part que li correspon d'entre els dos o d'ambdós adjectius– estan contribuint molt activament a allunyar-nos d'aquells models de benestar i sostenibilitat que tan grans fan les boques dels polítics –sobretot dels polítics– que amb freqüència no saben ni de què parlen, ni què diuen, ni què fan, que actuen segons informes estadístics erronis, esbiaixats o deliberadament interessats, o guiats pels propis fantasmes de com han de ser les coses, cecs davant la realitat. És més que conducta ineficaç que a Catalunya, per exemple, es malgastin més de 30 milions d'euros anuals a il·luminar els núvols?, per què, si nosaltres som aquí a sota i som, a més, animals diürns que necessitem la foscor per al propi descans i confort nocturns.

Reconec que a més d'un li pugui semblar fins i tot barroera tanta preocupació per la qualitat del cel nocturn com a un nòmada del desert la qualitat de les aigües dels nostres mars i oceans. És tan sols una qüestió de vivències presencials i d'amplitud de mires que aconseguixin portar-nos una mica més enllà dels nostres propis interessos i de necessitats immediates i puntuals. De feina, n'hi ha molta a fer prendre consciència de tants aspectes a tanta gent dispersa en un planeta en el qual un quart no sap absolutament res dels tres restants per completar aquesta unitat que tan necessària se'n està fent.

El concepte de contaminació lumínica i els problemes que en deriven han estat reconeguts per moltes institucions i nombrosos organismes internacionals. L'abril del 2009 es van reunir a l'illa de la Palma més de quaranta científics dels cinc continents per celebrar una conferència que recollia la necessitat de considerar el cel

com un patrimoni comú i que l'oportunitat d'observar les estrelles ha de ser considerada un dret fonamental de la humanitat, igual que els mediambientals, culturals o socials. Aquesta defensa del cel nocturn i el dret a la llum de les estrelles ha estat recollida en la Declaració de la Palma, que aspirar a convertir-se en un referent internacional.

Espanya va ser pionera al seu moment amb l'aprovació de la Llei de qualitat del cel de Canàries, per protegir el cel de l'illa de La Palma, on es troba un dels observatoris astrofísics més importants del món, el Roque de los Muchachos. Molt més endavant es va promulgar a Catalunya la Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn, i finalment, el Decret 82/2005, de 3 de maig, pel qual s'aprova el reglament per dur-la a terme. Lamentablement a Catalunya, per més llei i decret, no s'ha començat a prendre mig seriosament les coses fins fa ben poc, i només en alguns municipis, precisament en aquells en què hi ha alguna associació d'astronomia més o menys important, que, d'alguna manera, ha anat recordant als consistoris que hi ha una llei que s'ha d'aplicar.

Aquesta ponència no és de caràcter tècnic sobre el problema de la contaminació lumínica i les seves solucions; només es pretén deixar constància que hi ha aquest problema i que de documentació n'hi ha la suficient per abordar-lo en la justa mesura. De tota manera, crec que no és sobrer deixar un breu apunt de la facilitat d'algunes solucions:

Les recomanacions bàsiques per a una il·luminació racional i respectuosa amb el medi i les persones són molt simples:

- Il·luminar d'amunt cap avall.
- Fer-ho amb bombetes de baix consum o reduir-ne la potència.
- No fer servir làmpades que usin mercuri ni d'altres materials pesants altament contaminants.
- Utilitzar les potències adequades per no enlluernar ni crear zones d'ombra massa fosques.
- Posar pantalles i orientar els focus correctament per no enviar llum al cel.

De cap manera no serà per satisfer les nostres pròpies necessitats d'observació que, com a associació d'aficionats a l'astronomia, ens interessin molt, sinó per evidenciar un problema creient que afecta tothom des de diverses perspectives (plantes i animals,

Com il·luminar correctament. No és difícil, de debò. Hi guanyarem tots si ho fem bé i amb bones intencions comunes.

també). Així, amb aquesta premissa bàsica, l'AASU va adreçar un document a l'alcalde de la Seu d'Urgell per evidenciar i recordar el problema i per intentar que es comencin a prendre les mesures oportunes. A continuació transcrivim íntegrament el contingut de la nostra primera carta, al final de la qual afegiré un comentari per finalitzar la ponència.

Benvolgut senyor alcalde,

[...] Es vol fer palesa d'una situació que es creu prou important com per que no passi desapercebuda i que serveixi per millorar la qualitat de la nostra ciutat. La contaminació lumínica.

Aquest fenomen és ben senzill, la llum que emetem per la nit, es propaga en totes direccions a causa de les partícules en suspensió que hi ha al aire, com la pols. El fenomen és més greu quan hi ha contaminació a l'atmosfera.

Un dels aspectes de la contaminació lumínica és que no es pot considerar com un fenomen estrictament local, donat que la llum al dispersar-se a través del cel afecta a àrees considerablement més grans i per tant més allunyades que les que contenen els enllumenats.

Un exemple de contaminació lumínica són les faroles tipus "chupa-chups", de les quals en tenim moltes. Són unes de les pitjors lluminàries que es poden utilitzar en l'enllumenat públic, donat que la meitat de la llum es perd a l'espai. Així, si sumem tota la llum que llancem cap al cel a Catalunya seria l'equivalent a tenir 1.000.000 de bombetes enfocades cap als núvols.

Sense ser tècnics en aquests aspecte, està comprovat que les làmpades de sodi de color groc són poc contaminants i molt eficients energèticament. Les altres contaminen més, consumeixen el doble d'energia per donar la mateixa llum i a més, en el moment de la seva eliminació, causen uns residus perillosos, concretament mercuri, que arriben a la quantitat de 600 tones l'any en tot l'estat espanyol. El resultat és un mal abaratiment de llum i energia que no serveix de res.

La Seu d'Urgell, com a capital de comarca situada en un lloc privilegiat dels Pirineus, ciutat turística donada la seva ubicació natural, hauria de gaudir d'un bon enllumenat públic respectuós amb el medi ambient. No es demana que es canviïn totes les lluminàries de la Seu, ni s'està dient que totes estiguin malament. Caldria que quan es faci un nou projecte d'enllumenat o es canviï el material vell per un de nou, es tinguin en compte els factors per a que la instal·lació sigui la més adient i afecti el menys possible al nostre cel.

El cel estrellat és la nostra finestra a l'Univers i està lligat a la nostra cultura des de el zodíac, els rumbos, la poesia, la pintura i és una bellesa immensa que no tenim per què perdre'l.

Cal preguntar-se fins a quin punt el creixement de la contaminació lumínica que comporta la pèrdua de la visió del cel nocturn pot significar un empobriment

cultural i humà. Històries, llegendes, mites, tradicions, fins i tot els fets relacionats amb les activitats agrícoles que formaven part del patrimoni dels nostres avis ja és un fet totalment aliè a la mentalitat de les generacions actuals que són incapaces d'imaginar que en temps anteriors, distingint constel·lacions al cel, es podien veure animals o herois mitològics o, segons la posició dels estels, semblar els camps.

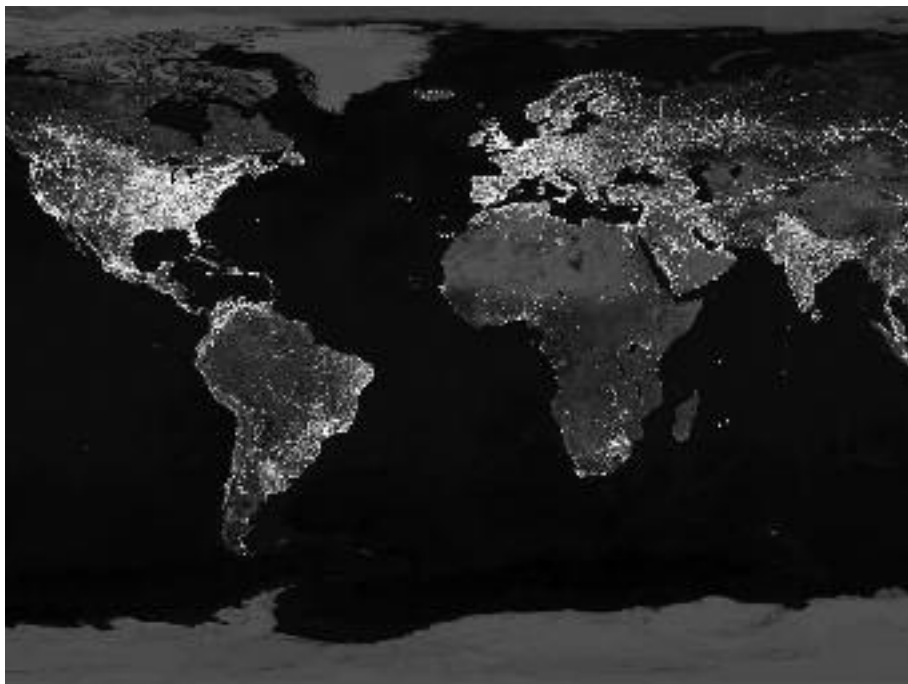
Es pot pensar que la solució que es demana es quedar-se a les fosques i això no es així, la solució es il·luminar bé: donar llum als espais que ho necessiten i evitar que la llum vagi als espais que no ho necessiten. Cal pensar que per cada vegada que encenem una lluminària mal col·locada estem apagant deu estels.

Ja que la Seu ha estat pionera a Catalunya en temes de reciclatge d'escombries i respecte al medi ambient, cal plantejar-se el repte d'aconseguir ser una de les primeres ciutats catalanes en reduir significativament la contaminació lumínica.

Bé, el que esdevé del tot magnífic és que poc temps després vam rebre la resposta a la nostra missiva en la qual se'ns informava de les mesures que l'ajuntament de la Seu ja havia començat a aplicar des de feia pocs mesos. Efectivament, la resposta era certa; nosaltres ja havíem observat que als fanals

Recordo que quan tenia uns 12 anys ja començava a fascinar-me el cel perquè suscitava en mi moltes preguntes, a les quals no trobava cap resposta. Recordo que quan alçava la vista des del carrer Joaquim Viola podia veure moltíssimes estrelles; avui tot just aconsegueixo comptar-ne no més de deu.

La contaminació lumínica al planeta Terra. Quines seran les conseqüències quan tot ell s'il·lumini?

tipus *xupa-xup* s'hi havia posat una mena de casc a la part superior i també vam poder comprovar que s'havia reduït de manera general i extensiva a tota la població la intensitat de l'enllumenat públic.

La nostra resposta també va ser ràpida: vam enviar un breu informe amb els canvis que havíem pogut detectar acompanyat de les respectives fotografies panoràmiques nocturnes que evidenciaven l'abans i el després de la intervenció.

Creiem que la feina iniciada ha de continuar, no aturar-se i mai retrocedir, siguin quins siguin els colors polítics que ocupin càrrecs de responsabilitat civil. Insistim en aquest aspecte. Evidentment que hi ha molts problemes que s'han de tractar i que possiblement mereixen més i més ràpida atenció, però el que ens ocupa es pot dur a terme progressivament, a mesura que les pròpies necessitats de renovació per deteriorament porten a intervenir en l'enllumenat públic. Aquest és el moment que cal aprofitar perquè les reparacions i/o substitucions compleixin la normativa que la llei estableix i ens permetin a tots els éssers vius que ho necessitem beneficiar-nos d'un ambient nocturn digne i de poder exercir

aquell dret ancestral de contemplar la brillantor de les estrelles que tant ha significat per a l'espècie humana i per al seu desenvolupament social, cultural i científic.

N'hi ha que estan mancats d'una alimentació adequada –lamentablement, molts ni això tenen– i d'altres que encara no han vist un cel estrellat. Tenim molta feina per fer en aquests aspectes concrets i en d'altres de més amplis. Però el cert és que ens fastiguegen i ens repugnen tantes paraules barates que ens dirigeixen com si fossim rucs. I no, hi ha més consciència social de la que sembla i arriba força més enllà dels interessos purament polítics i econòmics que infreqüentment compartim i que més aviat són objecte general de les nostres crítiques i el nostre inconformisme encara que no ho manifestem obertament, cosa que també és un greu error. Que no es cregui tampoc el nouvingut de torn que podrà mantenir i continuar el pèssim llegat dels seus antecessors, que viure com un rei encongint plàcidament les espatlles i donant les culpes als altres serà cada cop més difícil i contraproduent a mesura que anem esgotant innecessàriament els nostres recursos naturals. Que el problema es preveu més clar que l'aigua, i idiota serà qui no sàpiga intuir-ne les conseqüències i digne de menyspreu i escarni públic aquell que, tot i conèixer-les, continuï mirant-se el melic amb l'únic objectiu de satisfer-se a ell mateix. Per què no ens posem tots mans a l'obra i comencem a fer les coses realment eficaces, que no responguin a interessos particulars sinó a allò que realment som i representem com un tot? La humanitat.

No, no estic aquí com a portaveu de les inquietuds personals de cadacun dels socis que formen part de la nostra petita associació i en cap moment no s'ha de fer extensiu el que aquí s'ha dit a la resta de membres que integren l'AASU. El que he expressat, tanmateix, conté un sentiment que compartim moltíssimes persones convençudes, totes, que les realitats s'han d'expressar tal com són, no camuflant-les ni embellint-les absurdament perquè no facin mal ni fereixin, com si es tractés d'aconseguir l'aplaudiment final, perquè actuar així és no expressar absolutament res i per a això és millor callar i baixar de l'escenari d'aquest teatre que tan malament està sent dirigit i deixar el lloc a intèrprets amb millors aptituds i habilitats d'interpretació, capaços d'improvisar amb coneixement si cal... No, aquest no és un final feliç ni autocomplaent, d'aquells que a tothom agraden i s'agraeixen d'acord amb les seves emocions i desitjos al final de la pel·lícula. No hi haurà final feliç si no ens posem a treballar perquè així sigui.